

SAK 6 – UTTALELSER

Inneholder:

- Landsstyrets innstilling til behandling av uttalelser
- Innkomne forslag til uttalelser

Fristen for å fremme uttalelser til landsmøtet var 18.mars og det kom inn 17 forslag.

Landsstyret hadde i forkant satt ned en forberedende redaksjonskomité. På bakgrunn av arbeidet har landsstyret innstilt på hvilke forslag til uttalelser som skal realitetsbehandles på landsmøtet.

Mandatet for den forberedende redaksjonskomiteen var slik:

- Redaksjonskomiteen skal gå igjennom forslagene til uttalelser som kommer innen fristen 18. mars og ved behov forkorte og forenkle, rette opp eventuelle faktafeil og gjøre justeringer i teksten/språket for å sikre bedre flyt.
- Redaksjonskomiteen skal yte dette som en bistand til forslagsstiller. Så fremt forslagsstiller stiller seg bak endringene foreslått av redaksjonskomiteen, oppdateres forslagsstillers forslag. Dersom forslagsstiller ikke skulle støtte endringene fra redaksjonskomiteen vil landsstyret få fremlagt det opprinnelige forslaget til uttalelse og innstille til landsmøte på om uttalelsen skal vedtas, oversendes redaksjonskomiteen eller avvises.
- Redaksjonskomiteen skal også vurdere om innsendte uttalelser eventuelt ikke er i tråd med prinsippprogrammet

I den forberedende komiteen satt Øyvind Johnsen, Pernille Hansen, Thomas Cottis, Randi Storhaug, Magne Vågsland og Morten Hansen.

Landsstyret innstiller på at landsmøtet realitetsbehandler og vedtar følgende uttalelser:

U1	Naturens rettsvern må styrkast og nedbygginga stansast Forslagsstiller: Landsstyret
U2	Oljealderen må ta slutt Forslagsstiller: Landsstyret
U3	Naturvernforbundet krever stans i utvinningen av miljøskadelig og energiintensiv kryptovaluta Forslagsstiller: Amin Alexander Røine, Naturvernforbundet i Groruddalen
U4	Vern kysten og taeskogen mot taretråling Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane
U5	Vern matjorda! Forslagsstiller: Styret, Naturvernforbundet i Rogaland
U6	Naturvernforbundet er sterkt bekymret for planlagt oppdrett av torsk i åpne anlegg Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Troms
U7	Sammen for å ta kontroll på pukkellaksen Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Finnmark

U8	Klimaendringer er en trussel for økosystemer og biologisk mangfold Forslagsstiller: Rune Sævre, landsstyrerepresentant fra Naturvernforbundet i Agder
U9	Naturvernforbundet støtter Sametingets krav om oppfølging av Fosen-dommen Forslagsstiller: Magne Vågsland, leder i Naturvernforbundet i Trøndelag
U10	Energieffektivisering og energisparing først Forslagsstiller: Magne Vågsland, leder i Naturvernforbundet i Trøndelag
U11	Nei til bygging av fotballstadion på matjord Forslagsstiller: Fylkesårsmøte i Nordland v/ Kaja Langvik Hansen og Dag Johansen
Landsstyrets innstilling til forslagene U1–U11: <i>Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsene, og uttalelsene foreslås vedtatt (Enstemmig)</i>	

Landsstyret innstiller på at landsmøtet ikke realitetsbehandler følgende uttalelser:

U12	Krev demokratisk kontroll av energipolitikken Forslagsstiller: Styret, Naturvernforbundet i Rogaland
	<i>Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen</i> Landsstyret stemmegivning: For: 13 Mot: 10
U13	Krever statlig storsatsing på energieffektivisering Forslagsstiller: Styret, Naturvernforbundet i Rogaland
	<i>Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen</i> Landsstyret stemmegivning: For: 22 Mot: 0
U14	Ny rovdryrforvaltning nå – i naturen må ville dyr komme først Forslagsstiller: Amin Alexander Røine, Naturvernforbundet i Groruddalen
	<i>Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen</i> Landsstyret stemmegivning: For: 22 Mot: 0
U15	Naturvernforbundet sier nei til fiskeoppdrett Forslagsstiller: Amin Alexander Røine, Naturvernforbundet i Groruddalen
	<i>Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen</i> Landsstyret stemmegivning: For: 22 Mot: 0
U16	Ny industri må ikke føre til mer nedbygging av natur Forslagsstiller: Fylkesårsmøte i Nordland v/ Kaja Langvik Hansen og Dag Johansen
	<i>Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen</i> Landsstyret stemmegivning: For: 16 Mot: 7
U17	Styrk naturens rettsvern Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
	<i>Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen</i> Landsstyret stemmegivning: For: 22 Mot: 0

Innkomne uttalelser til Naturvernforbundets landsmøte i april 2022

Innhold

1. **Naturens rettsvern må styrkast og nedbygginga stansast**..... 3
Forslagsstiller: Landsstyret
Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt
2. **Oljealderen må ta slutt**..... 4
Forslagsstiller: Landsstyret
Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt
3. **Naturvernforbundet krever forbud mot miljøskadelig og energiintensiv kryptoutvinning ...** 6
Forslagsstiller: Amin Alexander Røine, Naturvernforbundet i Groruddalen
Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt
4. **Vern kysten og tareskogen mot taretråling**..... 7
Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane
Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt
5. **Vern matjorda!** 8
Forslagsstiller: Styret, Naturvernforbundet i Rogaland
Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt
6. **Naturvernforbundet er sterkt bekymret for planlagt oppdrett av torsk i åpne anlegg**..... 9
Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Troms
Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt
7. **Sammen for å ta kontroll på pukkellaksen** 11
Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Finnmark
Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt
8. **Klimaendringene truer menneskeheten - bevaring av naturen er en forutsetning for å overleve!**
..... 13
Forslagsstiller: Rune Sævre, landsstyrerepresentant fra Naturvernforbundet i Agder
Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt
9. **Naturvernforbundet støtter Sametingets krav om oppfølging av Fosen-dommen** 14
Forslagsstiller: Magne Vågsland, leder i Naturvernforbundet i Trøndelag
Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt
10. **Energieffektivisering og energisparing først**..... 16
Forslagsstiller: Magne Vågsland, leder i Naturvernforbundet i Trøndelag
Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt
11. **Nei til bygging av fotballstadion på matjord** 18
Forslagsstiller: Fylkesårsmøte i Nordland v/ Kaja Langvik Hansen og Dag Johansen
Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt

Uttalelser foreslått til Naturvernforbundets landsmøte i april 2022

12. **Krev demokratisk kontroll av energipolitikken** 20
Forslagsstiller: Styret, Naturvernforbundet i Rogaland
Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen
13. **Krever statlig storsatsing på energieffektivisering** 21
Forslagsstiller: Styret, Naturvernforbundet i Rogaland
Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen
14. **Ny rovdyrforvaltning nå – i naturen skal ville dyr komme først** 22
Forslagsstiller: Amin Alexander Røine, Naturvernforbundet i Groruddalen
Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen
15. **Naturvernforbundet sier nei til fiskeoppdrett**..... 24
Forslagsstiller: Amin Alexander Røine, Naturvernforbundet i Groruddalen
Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen
16. **Ny industri må ikke føre til mer nedbygging av natur**..... 26
Forslagsstiller: Fylkesårsmøte i Nordland v/ Kaja Langvik Hansen og Dag Johansen
Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen
17. **Styrk naturens rettsvern!** 27
Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen

Uttalelsesnummer: 1

Forslagsstiller: Landsstyret

Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt

1 Naturens rettsvern må styrkast og nedbygginga stansast

2
3 **Naturen med sitt rike mangfald er grunnlaget for alt liv på jorda. I verda i dag øydelegg me**
4 **livsgrunnlaget vårt i stadig raskare tempo. For å stoppa og snu tapet av den uerstattelege**
5 **artsrikdomen og bremsa klimaendringane treng naturen eit langt sterkare vern mot vidare**
6 **nedbygging.**

7
8 Nedbygging og arealbruksendring er den viktigaste årsaka til at leveområda til artane vert
9 øydelagt, og det svekkar økosystema og reduserer naturens motstandskraft. Resultatet er at
10 livsviktige tenester som naturen sørgjer for, vert redusert og kan forsvinne.

11
12 I fjell-, skog- og kystnatur over heile Noreg vert det planlagt og bygd nye vegar, hyttebyar,
13 vind- og vasskraft, boligar og energikrevjande industri. Kwart einaste år går meir natur tapt.
14 Utviklinga må snus, og regjeringa og Stortinget må ta grep og innføre eit nasjonalt
15 naturbudsjett med eit forpliktande rekneskap over arealbruken og over naturen i
16 kommunane.

17
18 Naturvernforbundet er særskild bekymra for at ansvaret for plan- og bygningslova vart fjerna frå
19 Klima- og miljødepartementet, og at statsforvaltaren vart instruert til færre fråsegn til fordel
20 for lokalt sjølvstyre. Den forrige regjeringa har sterkt svekka miljøforvaltninga i Noreg.

21
22 Tusenvis av forvaltningsvedtak med store og irreversible konsekvensar for natur og miljø vert
23 kvart år fatta utan at sivilsamfunnet og frivillige organisasjonar har reelle moglegheiter til å
24 prøve dei for domstolane som følge av svimlande kostnadar. Dette undergraver naturen sitt
25 rettsvern. Grunnlova § 112 gjev folk rett til eit miljø som sikrar helsa, og til ei natur der
26 produksjonsevna og mangfald bevarast og skal sikrast også for etterslekta.

- 27
- Plan- og arealforvaltninga skal tilbakeførast til Klima- og miljødepartementet.
 - Prosessen med å oppretta ein miljøklagedomstol eller tilsvarande i Noreg skal vera i gang.
 - Stortinget skal innføre eit nasjonalt naturbudsjett samt natur- og arealrekneskap som styringsverktøy i kommunane si planforvaltning.
- 28
29
30
31

Uttalelsesnummer: 2

Forslagsstiller: Landsstyret

Landsstyrets innstilling: *Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt*

1 Oljealderen må ta slutt

2
3 Ifølge FNs klimapanel må mesteparten av verdens gjenværende reserver av kull, olje og gass
4 forbli i bakken. Det er ikke rom for utvikling av nye oljefelt når vi skal klare å begrense
5 oppvarmingen innenfor 1,5 grader.

6
7 Norge har tjent seg rik på utvinning av olje og gass i mange tiår og har et sterkt moralsk
8 ansvar for å lede an i arbeidet med omstilling vekk fra fossil energi. Likevel fortsetter Norge å
9 lete og bygge ut også i sårbare og verdifulle områder – og det i et tempo som historisk aldri
10 har vært høyere. De siste ti årene har Norge totalt delt ut flere oljelisenser enn i alle 47 årene
11 før 2012. Norge opptrer dermed som Europas mest aggressive oljeutvinner.

12
13 Petroleumsnæringen forbruker store mengder energi når olje og gass skal utvinnes.
14 Elektrifisering av oljeplattformer er et ønske fra oljeindustrien for å «grønnvaske» næringen.
15 Det er fullstendig feil bruk av energi og ressurser å elektrifisere en produksjon som uansett
16 må stanses i løpet av få år. Utslippet fra forbrenning av olja er 50 ganger så stort som fra
17 produksjonen.

18
19 De neste to årene ligger an til å bli rekordår for godkjenning av nye prosjekter, hvor oljefeltet
20 Wisting kan bli et skrekkeeksempel som vil gi framtidige utslipp på 200 millioner tonn CO₂,
21 tilsvarende kjøring fra nesten 100 millioner bilsbiler i ett år, når olja blir brukt. Med
22 oppstart i 2028 vil feltet bidra til massive klimagassutslipp selv etter at verden må være nede
23 på netto null i utslipp.

24
25 En styrt avvikling av petroleumssektoren er det eneste ansvarlige og vil kreve en stor
26 omstilling av det norske arbeidslivet. Naturvernforbundet mener det må lages en
27 nedtrappingsplan for hele petroleumssektoren som bevarer arbeidernes rettigheter og
28 kompetanse, og som sikrer behovene til lokalsamfunn som i dag er avhengige av
29 petroleumsindustrien.

30
31 Naturvernforbundets krav:

- 32 • Norsk olje- og gassutvinning halveres innen 2030 og fases fullt ut innen 2040. Det må
33 ikke gis noen nye oljelisenser på norsk sokkel, og all ny leting og prøveboring stanses.
- 34 • Stortinget må avvise utbygging av alle planlagte olje- og gassfelt, inkludert Wisting.

Uttalelser foreslått til Naturvernforbundets landsmøte i april 2022

- 35 • Lisenser utdelt gjennom 23., 24. og 25. konsesjonsrunde må trekkes tilbake, og særlig
36 lisensene som er delt ut innenfor iskantsonen, på tvers av anbefalingene fra de
37 miljøfaglige etatene.
- 38 • All videre elektrifisering av sokkelen fra land må stanses.
- 39 • Norge må verne en tredel av sine havområder innen 2030, og det må opprettes varige
40 petroleumsfrie områder.

Uttalelsesnummer: 3

Forslagsstiller: Amin Alexander Røine, Naturvernforbundet i Groruddalen

Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt

1 Naturvernforbundet krever forbud mot miljøskadelig og
2 energiintensiv kryptoutvinning

3
4 **I en tid med klima-, natur- og strømkrise må vi velge nøye hva vi bruker vår energi på. Da**
5 **bør energiintensiv utvinning av kryptovaluta, slik som bitcoin, ikke være først i køen.**

6
7 Kryptovaluta er en digital valuta som ikke er knyttet til en sentral myndighet, nasjon eller
8 sentralbank. Valutaen baserer seg på blokkjedeteknologi, og en blokkjede kan bestå av flere
9 tusen datamaskiner.

10
11 Dette gjør utvinning av kryptovaluta svært kraftkrevende. Totalt anslås det at den globale
12 utvinningen av bitcoin nå bruker 116 terawattimer (TWh) i året. Til sammenligning var hele
13 det norske strømforbruket på 133 TWh i fjor. Studier viser at bitcoin krever minst 1200 ganger
14 mer strøm per transaksjon enn en normal bank bruker på en korttransaksjon. Også fra et CO₂-
15 perspektiv kommer utvinning av kryptovaluta særdeles dårlig ut, da store deler av
16 utvinningen foregår i land som benytter seg av fossil energi til strømproduksjon. Utvinning av
17 kryptovalutaen bitcoin bidrar til enorme utslipp, estimert til rundt 22 millioner tonn CO₂ i
18 året. Dette tilsvarer samme mengde utslipp som for eksempel hele Jordan har i løpet av et år.

19
20 Fokuset på CO₂-utslipp har ført til at kryptovaluta-selskapene nylig kom med en plan for kutt i
21 klimagassutslipp – Crypto Climate Accord. Målet er null utslipp fra utvinning av kryptovaluta
22 innen 2040. Da må alle blokkjedene over på fornybar energi innen 2030. Dette fornyede
23 fokuset på CO₂-utslipp, samt at den forrige regjeringen i 2020 ga krypto-datasentre fritak fra å
24 betale full el-avgift, har gjort at bransjen nå har rettet øynene mot Norge og vår fornybare
25 energi. Naturvernforbundet krever at dagens avgiftsfordeler for datasentre som produserer
26 kryptovaluta, må oppheves.

27
28 I en verden preget av en usikker energisituasjon, der det snakkes om energisparing og tiltak
29 for å redusere strømforbruket, mener vi i Naturvernforbundet at det er uansvarlig å sløse
30 energi på å utvinne kryptovaluta. Vi krever derfor stans i utvinningen av miljøskadelig og
31 energiintensiv kryptovaluta.

Uttalelsesnummer: 4

Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane

Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandlar uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt

1 Vern kysten og tareskogen mot taretråling

2

3 **Nedgangen i livet i dei kystnære økosystema og bestandane av sjøfuglar er dramatisk.**

4 **Årsakane er mange, og taretråling av verdifulle tareskogar er ein av verstingane.**

5

6 Små organismar lever på eit friskt stortareblad og det er ikkje uvanleg å finne 100 ulike artar

7 på ei einaste plante. Dette er mat for fiskeyngel, og dei store skogane av tare gjev

8 gjøymestadar som bidreg til at dei er dei rikaste og mest varierte økosystema vi har i Noreg.

9 Desse økosystema er igjen ein viktig motor for verdiane som vert hausta av fiskarane våre.

10

11 Tareskogane langs norskekysten er ein undervurdert klimahelt som bind over 13 millionar

12 tonn CO₂ i året. Det tilsvarar ein firedel av dei norske CO₂-utslippa kvart år. Ein del av dette

13 karbonet returnerar ikkje til atmosfæren, men vert frakta med straumar til havdjupe der det

14 vert langtidslagra som sediment.

15

16 Det tek tid for taren å reetablere seg etter hausting, og mykje lenger for organismane der å

17 komme tilbake. Dagens politikk med taretråling, som inkluderer dei mest verdifulle

18 tareskogane vi har, representerer difor ikkje berekraftig bruk av havet. Vi er vidare uroa over

19 den utstrakte bruken av det giftige kjemikalet formaldehyd i taretråling og moglege utslepp

20 av denne samt bifangst av hummer.

21

22 Naturvernforbundet krev fokus på øydeleggingane av taretråling, og vil jobba for vern av dei

23 viktige tareskogane. Taretråling i verneområder og fredningsområder for hummer er helt

24 uakseptabelt. Naturvernforbundet krev at naturøydeleggjande hausting av tareskogane langs

25 kysten vert stoppa.

Uttalelsesnummer: 5

Forslagsstiller: Styret, Naturvernforbundet i Rogaland

Landsstyrets innstilling: *Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt*

1 Vern matjorda!

2

3 Matjorda i Norge er dannet gjennom geologiske og biologiske prosesser gjennom tusener av
4 år. I et globalt perspektiv er ikke arealet dyrka mark i Norden spesielt stort, men spiller likevel
5 en viktig rolle. Jordvern, kombinert med bedre utnyttelse av tilgjengelige jordbruksarealer på
6 en mer miljøvennlig måte, er derfor viktig.

7

8 Jord er et viktig karbonlager og inneholder et mikroliv som er viktig for jordas kvalitet, og som
9 er nødvendig for matproduksjon. Det er derfor viktig å ta vare på og bruke matjorda på en
10 bærekraftig måte på lag med mikrolivet i jorda. Vi trenger dyrka mark til produksjon av mat til
11 mennesker som korn, belgvekster, grønnsaker, potet, frukt og bær, og vi trenger
12 naturbeitemark/utmarksbeitene våre til beitedyr. På den måten ivaretar vi også det biologiske
13 mangfoldet som er knyttet til kulturlandskapet (det vil si om lag 30 prosent av de trua artene).

14

15 Norsk landbruk er videre definert som en samfunnskritisk viktig næring, og regjeringen sier i
16 sin plattform at de vil trappe opp matproduksjonen for å øke selvforsyningsgraden for norske
17 jordbruksmatvarer til 50 prosent, som er en økning fra om lag 36 prosent i dag. Bare
18 3 prosent av Norge er dyrkbar mark. Av dette er bare halvparten egnet til dyrking av korn og
19 grønnsaker. Vi må derfor verne om hver eneste kvadratmeter dyrka og dyrkbar jord vi har i
20 dag.

21

22 Den stadig tydeligere klimakrisa og siste års hendelser – pandemi, sterkt stigende priser på
23 kraft, gjødsel og mat, og ikke minst et Europa i krig – understreker hvor uansvarlig det er å
24 bygge ned arealer med matjord og mangfoldige karbonlagrende naturbeiter. I lys av den
25 dramatiske internasjonale situasjonen, inkludert for verdens matforsyning, blir jordvernets
26 betydning for nasjonal beredskap og forsyningssikkerhet ekstra tydelig. Tiden er over for å
27 bruke matjord til annet enn matproduksjon. Norge bør sørge for mest mulig nasjonal
28 selvforsyning heller enn å belage seg på å kunne kjøpe mat ut av hendene på mennesker med
29 færre midler. Jordvern i Norge er internasjonal solidaritet i praksis.

30

31 Matjorda er i dag under sterkt press, fra både veibygging, industri og boligbygging. Vi må
32 unngå bit-for-bit-nedbygging. Kommunene må vurdere alle lokale prosjekter – små eller store
33 – i lys av disse overordnede prinsippene.

Uttalelsesnummer: 6

Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Troms

Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt

1 Naturvernforbundet er sterkt bekymret for planlagt oppdrett 2 av torsk i åpne anlegg

3
4 Havforskningsinstituttet (HI) viser i en ny rapport¹ bestilt av Fiskeridirektoratet at
5 kunnskapsgrunnlaget for å kunne vurdere konsekvensene av slike anlegg er svakt og til dels
6 mangelfullt. Tidligere forsøk med oppdrett av torsk indikerer allerede at utfordringene er
7 store og alvorlige.

8
9 Det understrekes i rapporten at miljøeffekter av torskeoppdrett må inkluderes i
10 gjenoppbyggingsplanen for kysttorsk, som nå er truet langs hele kysten. Videre heter det at vi
11 allerede nå har kunnskap nok til å fastslå at det ikke bør etableres torskeoppdrett i områder
12 der det er gytefelt for torsk, og at dette spesielt gjelder fjorder med små sårbare
13 kysttorskbestander.

14
15 Rapporten påpeker videre at det er store kunnskapshull angående mulig genetisk påvirkning
16 på villtorsk. Risikoen vurderes likefullt å være enda høyere enn den er mellom oppdrettslaks
17 og villlaks siden torsk også gyter i merdene den står i, og derfor ikke er avhengig av å rømme
18 for å kunne blande gener med ville bestander – slik laks er. Dette poenget er særlig aktuelt, da
19 ny forskning² viser at bestander av kysttorsk har en form for «supergener» som gjør den mer
20 tilpasningsdyktig i møte med klimaendringer og andre miljømessige forandringer. Følgelig kan
21 genetisk påvirkning på villtorsk svekke dens muligheter til å tilpasse seg økosystemendringer
22 som vil komme i tiden framover.

23
24 På samme måte som med laks kan oppdrettet torsk både gjennom rømming og direkte fra
25 åpne merder spre sykdommer og parasitter til villtorsk og annen fisk.

26
27 Det er sterke indiksjoner fra både forskning og fiskernes egen erfaring³ på at vandrende torsk
28 skyr områder med mye lakseoppdrett fordi den oppfatter lukt eller andre signaler. På
29 tilsvarende måte kan torskeoppdrett endre både kysttorsk og andre arters atferd og

¹ https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-22?fbclid=IwAR36qAbPdDQ8wsu3xrBkTzW_EjacodUftgMpo-SC0cltDYqfqWe26_Pzsy0

² <https://www.hi.no/hi/nyheter/2022/februar/supergener-ruster-torsken-for-miljoendringer>

³ https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-22?fbclid=IwAR36qAbPdDQ8wsu3xrBkTzW_EjacodUftgMpo-SC0cltDYqfqWe26_Pzsy0

30 vandringsmønster. Også anadrom fisk som sjøørret og sjørøye kan påvirkes⁴; torsk er en
31 naturlig predator for smolt av disse artene, og torskeoppdrett vil kunne fortrenge disse fra
32 deres naturlige beiteområder.

33
34 Naturvernforbundet er av den oppfatning at eventuelt oppdrett av torsk kun må forgå i
35 lukkede anlegg – og da i anlegg som ikke forringer naturmangfold og landskap og ikke
36 fortrenger tradisjonelle næringer. Kysttorsken har vært på rødlista i mange år; ytterligere
37 oppdrettspress på fjordområdene vil ikke bedre situasjonen. Vi mener at i FNs
38 «Naturrestaurerings tiår» er det nødvendig å fjerne alle åpne oppdrettsanlegg raskest mulig.
39 Dette er også i henhold til føre-var-prinsippet jamfør naturmangfoldloven § 9⁵. Praksisen med
40 vederlagsfrie konsesjoner på torskeoppdrett må opphøre. Isteden må insentivene fremme
41 lukket teknologi på egnede lokaliteter.

⁴ <https://fnf-nett.no/troms/wp-content/uploads/sites/19/2022/02/Horingsuttalelse-kystsoneplan-Tromsoregionen.pdf?fbclid=IwAR2g5NkHK7FITwFwmj68guAJeRVOSHxgc4mOcFXBX2R09HGOkH8o-F0-d-Q>

⁵ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

Uttalelsesnummer: 7

Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Finnmark

Landsstyrets innstilling: *Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt*

1 Sammen for å ta kontroll på pukkellaksen

2
3 Sommeren 2023 forventes det at over én million pukkellaks skal innta norske elver lang store
4 deler av kysten i Norge. I 2021 førte stor frivillig innsats til at det ble registrert rundt 110 000
5 pukkellaks fanget i elv og 38 000 i sjølaksefiske i Norge. Naturvernforbundet krever tiltak for å
6 få kontroll.

7
8 Invasjonen av pukkellaks er en enorm tilleggsbelastning på bestandene av annen vill laksefisk.
9 Og de enorme mengdene avfall fra død pukkellaks er en stor trussel for hele økosystemene i
10 elvene. Fordi den er en fremmed art som kan true naturmangfoldet, så må det primære målet
11 være å fange så mye pukkellaks som mulig før den gyter i elvene, og å holde bestandene så
12 lave som over hode mulig.

13
14 Selv om man skulle oppnå svært høyt uttak av pukkellaks i Norge, så vil det hvert år bli
15 tilførsel av pukkellaks fra Russland fordi de lar bestandene blomstre. Derfor vil det være viktig
16 å finne løsninger som gjør at pukkellaksen som fanges, kan brukes til mat, samtidig som man
17 sikter på utfisking. Dette hindrer ikke at vi kan anse pukkellaks som en naturressurs som kan
18 gi lokal mat, eksportinntekter og lokale arbeidsplasser – om man fangster og omsetter den
19 riktig. Pukkellaksen som fanges, har en verdi og må ivaretas og behandles som en matressurs.

20
21 Miljødirektoratet har en handlingsplan og en kompetansegruppe for pukkellaks med personer
22 fra forvaltning, forskning og fiskeinteresser. Kompetansegruppa skal vurdere og gi råd om
23 fangstmetoder, om hvilke vassdrag innsatsen bør rettes mot, og om hvordan pukkellaksen
24 kan bekjempes. Dagens handlingsplan for pukkellaks fokuserer ensidig på uttak i elv og tar
25 ikke for seg hvordan pukkellaks kan utnyttes som en ressurs etter utfisking.

26 Kompetansegruppa skal derimot også vurdere om det er mulig å ta ut pukkellaksen i sjø uten
27 å skade bestandene av atlantiske laks, samt vurdere gode system for å ta vare på og utnytte
28 fangsten. Til tross for dette så er verken fiskeindustri, fiskeforedlingsbedrifter, kystfiskere,
29 elvefiskere eller sjølaksefiskere invitert til kompetansegruppa.

30
31 En usedvanlig flott innsats fra frivillige bidro til at mye pukkellaks ble fanget og registrert
32 sommeren 2021. Ansvar for bekjempelse av en invaderende art og ivaretagelse av en
33 matressurs kan ikke legges på frivilligheten. Vi forventer at miljømyndighetene samarbeider
34 og betaler for innsatsen.

35 Det må lages ordninger for uttak av pukkellaks som ikke kun baserer seg på dugnadsinnsats.
36 Betalt bemanning av fiskefeller er et eksempel på et viktig løfte å komme med tidlig for at
37 elvelag skal ha tillitt til prosessen. Det kan også vurderes en ungdomsfiskeordning der
38 ungdom kan bidra i det viktige arbeidet og få verdifull kunnskap om naturforvaltning og
39 friluftsliv. Dette arbeidet blir nødvendig i uoverskuelig framtid da det stadig vil vandre
40 pukkellaks fra Russland.

41
42 Det kreves en enorm innsats for å ta ut pukkellaks for å få kontroll på bestanden og 2023 blir
43 et avgjørende år også for villaksen og andre arter i norske elver for de kommende
44 generasjonene.

45
46 Naturvernforbundets landsmøte har følgende krav til regjeringens plan for pukkellaks:

- 47 • Bevilgningen til arbeidet med pukkellaks må økes kraftig, fra 15 millioner til 50
48 millioner kroner i revidert statsbudsjett for 2022 og økes til 100 millioner i
49 statsbudsjettet for 2023.
- 50 • Miljøforvaltningen må samarbeide og ha svært tett dialog med elveeierlag,
51 naturvernere og foreninger med erfaring fra uttak i elv, sjøsamiske interesser og
52 foreninger med erfaring fra sjølaksefiske. Sametinget og sjøsamiske interesser må
53 konsulteres i utarbeidelsen av handlingsplan for pukkellaks.
- 54 • Det må forskes på å forbedre metodene for fangst av pukkellaks i sjø, elvemunning og
55 elv for å øke effektiviteten og begrense bifangsten. All bifangst må rapporteres.
- 56 • Det må innføres betydelige begrensinger på fisket etter villaks i både sjø og elver i
57 2023 for å gi rom for faren for bifangst av villaks mens vi fremdeles er i en tidlig fase
58 for å finne de mest skånsomme metodene for uttak av pukkellaks.
- 59 • Det må innføres en tilskuddsordning for etableringer som utnytter pukkellaks som
60 ressurs, selv om det primære målet er å få bestandene ned på et sterkt redusert nivå
61 med lavt skadepotensial for våre økosystem.

Uttalelsesnummer: 8

Forslagsstiller: Rune Sævre, landsstyrrerepresentant fra Naturvernforbundet i Agder

Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt

1 Klimaendringene truer menneskeheten - bevaring av naturen 2 er en forutsetning for å overleve!

3
4 FNs klimapanel (IPCC) sier i siste hovedrapport del 2 at klimaendringene har enda mer
5 omfattende virkninger på mennesker og natur enn tidligere beregnet. Over 3 milliarder
6 mennesker lever allerede i områder hvor de er utsatt for skader av endret klima, og
7 problemene her og ellers i verden vil øke med videre global oppvarming. Framover mot 2
8 graders global oppvarming om 25 år vil verden få mange hundre millioner klimaflyktninger.
9 Klimaendringer gjør allerede skade på naturen i alle deler av verden.

10
11 Klimapanelet sier at vi må forvalte 30–50 prosent av klodens landjord, ferskvann og hav på en
12 slik måte at naturen er robust nok til å tåle 2 graders global oppvarming. Det er bare en
13 robust natur med et høyt biologisk mangfold som kan gi oss mennesker det vi trenger av
14 økosystemtjenester og karbonbinding. Som et eksempel for skog så er monokultur av ett
15 treslag, og flatehogst på store arealer, en forvaltning som ikke er robust slik IPCC anbefaler.
16 Naturvernforbundet mener at dette må legges klare rammer for næringsvirksomhet og annen
17 aktivitet i minst halvparten av alt landareal, ferskvann og hav i Norge.

18
19 Fra FNs naturpanel vet vi allerede at én million arter er truet av utryddelse. Endringer i
20 arealbruk er den viktigste årsaken til det globale tapet av naturmangfold på land fram til i dag,
21 mens overutnytting av ressurser er viktigst for tapet i havet. I tillegg kommer truslene fra
22 forurensing og invaderende arter. Nå kommer stadig økende skader fra klimaendringene.
23 Klimapanelets delrapport 2 sier at hvis oppvarmingen øker fra 1,5 til 3 grader, kan inntil ti
24 ganger så mange arter bli utsatt for svært høy risiko for utryddelse. Klimapanelet
25 understreker derfor hvor avgjørende det er at klimagassutslippene reduseres raskt.

26
27 Norges utslipp av klimagasser gjør at vi bidrar til nærmere 3 graders global oppvarming, og
28 planene for bevaring av våre land- og havområder er ikke i nærheten av det som er
29 nødvendig. Det er derfor på høy tid at norske politikere og vi alle snur kursen og tar truslene
30 mot mennesker og natur på alvor, ikke bare i ord, men i handling - NÅ!

- 31 • Regjeringen må kutte utslipp med 2,9 millioner tonn CO₂ hvert år fra og med 2022 til
32 og med 2030.
- 33 • 50 prosent av norsk natur på land, i ferskvann og i hav må forvaltes i tråd med
34 kunnskapen som er dokumentert av klimapanelet og naturpanelet. Jordbruk, skogbruk
35 og fiske må tilpasses slik forvaltning.
- 36 • Naturmangfoldet i Norge må kartlegges systematisk, og alle sårbare økosystemer og
37 arter må tas vare på.

Uttalelsesnummer: 9

Forslagsstiller: Magne Vågsland, leder i Naturvernforbundet i Trøndelag

Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt

1 Naturvernforbundet støtter Sametingets krav om oppfølging 2 av Fosen-dommen

3
4 Vi viser til dommen fra Høyesteretts storkammer av 11. oktober 2021 om gyldigheten av
5 vedtak om konsesjon og ekspropriasjon til vindkraftutbygging på Fosen, som konstaterer at
6 Olje- og energidepartementets konsesjons- og ekspropriasjonsvedtak strider mot reineiernes
7 rettigheter etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 (SP art. 27), og
8 at vedtakene derfor er ugyldige.

9
10 Dommen er en viktig milepæl i norsk og internasjonal urfolksrett, som må respekteres.

11
12 Naturvernforbundet forventer at regjeringen beklager den uretten reindriften på Fosen er
13 blitt utsatt for i lang tid.

14
15 Vindindustrianeleggene som er bygd på Fosen, representerer et dramatisk tap av viktige
16 naturverdier, og Naturvernforbundet har helt siden 2006 stått sammen med samene for å få
17 stoppet disse anleggene. Vi er svært glade for Høyesteretts klare dom i saken, selv om den
18 kom seint.

19
20 Vi viser samtidig til at Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (NIM) har gjort
21 det helt klart at et pågående menneskerettighetsbrudd som dette er må stanses, og at det
22 påligger staten å iverksette en menneskerettslig reparasjonsplan snarest.

23
24 Naturvernforbundet krever at regjeringen snarest iverksetter tiltak, slik at
25 vindkraftutbyggingen som rammer Fosen reinbeitedistrikt, ikke lenger er i strid med FN-
26 konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, artikkel 27.

27
28 Domsavsigelsen slår fast at konsesjonsvedtaket er ugyldig. Naturvernforbundet ber
29 regjeringen følge dette opp ved å oppheve konsesjonsvedtaket uten videre opphold og sikre
30 at anleggene fjernes og områdene restaureres, slik Sametinget og reindriften på Fosen
31 forventer og folkeretten forplikter oss til.

32
33 Saken påvirker også Norges omdømme i verden og i hvilken grad vår respekt for
34 urfolksrettigheter vil tas på alvor i andre sammenhenger. Langvarig norsk «aksept» for et
35 dokumentert og pågående menneskerettighetsbrudd etter en enstemmig dom i Høyesteretts

Uttalelser foreslått til Naturvernforbundets landsmøte i april 2022

36 storkammer om brudd på samenes urfolksrettigheter, SP27, vil være svært beklagelig og gi et
37 farlig signal.
38
39 Naturvernforbundet forventer derfor også at regjeringen gjennom nødvendige lov- og
40 forskriftsendringer sørger for at liknende rettighetsbrudd overfor vårt samiske urfolk ikke blir
41 gjentatt.

Uttalelsesnummer: 10

Forslagsstiller: Magne Vågsland, leder i Naturvernforbundet i Trøndelag

Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt

1 Energieffektivisering og energisparing først

2
3 **Landsmøtet i Naturvernforbundet etterlyser tidenes satsing for å redusere energiforbruket.**
4 **Tiltak og nye sterke virkemidler for energieffektivisering og energisparing er den raskeste**
5 **måten å skaffe mer energi på for å redusere klimagassutslippene og samtidig ta vare på**
6 **naturen.**

7
8 Det internasjonale energibyrået (IEA) understreker i sin rapport «Net Zero 2050» at det er
9 helt nødvendig å øke den årlige forbedringen i energieffektivitet til 4 prosent mot 2030 for å
10 kunne erstatte fossil energi med fornybar energi. Det vil gjøre at det globale energiforbruket
11 er lavere i 2050 enn i dag. I Norge må vi dermed minst fordoble innsatsen sammenliknet med
12 de siste 30 årene. «Energieffektivisering først» er også et førende prinsipp for EUs planer for
13 energiomstilling.

14
15 Energieffektivisering er å oppnå likeverdig energiytelse og komfort med løsninger som
16 forbruker mindre energi. Energisparing er reduksjon av energiforbruket ved å avstå fra
17 tjenester og/eller utnyttelsesgrad. Vi trenger både energieffektivisering og energisparing.

18
19 Tiltak i bygg, industri og forbruk kan frigjøre store mengder strøm som kan fase ut fossil
20 energi og tilrettelegge for ny næringsvirksomhet. Mange utredninger har vist at potensialet er
21 på flere titalls terrawattimer, men Norge mangler sterke virkemidler og insentiver for å
22 realisere potensialet.

23
24 Naturvernforbundet er kritisk til at det i Enovas mandat ikke lenger er et eget mål for redusert
25 energiforbruk. Vi mener støtten til både energieffektivisering og energisparing må økes. Det
26 er allerede brukt mange milliarder på å hjelpe folk med høye strømreregninger. Men det må
27 også brukes mer penger og komme flere virkemidler for å hjelpe folk med å redusere
28 energiforbruket. Naturvernforbundet mener det minimum må settes av 1 milliard kroner til
29 energitiltak i husholdningene og i tillegg komme egne støtteordninger for næringsliv, offentlig
30 virksomhet og landbruk.

31
32 Stortinget vedtok i 2016 et mål om å redusere energiforbruket i bygg med minst 10 TWh i
33 2030. I år er det endelig varslet en plan fra regjeringen for å følge opp. Naturvernforbundet
34 etterlyser en ambisiøs plan med virkemidler for å realisere målet. Og det må bare være
35 starten. Fram mot 2040 må energiforbruket i bygg halveres. I tillegg må vi ha virkemidler for
36 redusert energiforbruk i industrien og en mer sirkulær økonomi. Dette må stå sentralt i

Uttalelser foreslått til Naturvernforbundets landsmøte i april 2022

- 37 regjeringens tilleggs melding til stortingsmeldingen «Energi til arbeid», som kom i 2021,
38 statsbudsjettet for 2023 og i arbeidet til regjeringens energikommisjon. Vi trenger en
39 kombinasjon av krav, økonomisk støtte og informasjon og kompetanseheving for å realisere
40 potensialet for energieffektivisering og energisparing.
41
- 42 For å løse natur- og klimakrisen er det avgjørende at energiforbruket i rike land som Norge reduseres.
43 Det er på tide at energieffektivisering og energisparing kommer først.

Uttalelsesnummer: 11

Forslagsstiller: Fylkesårsmøte i Nordland v/Kaja Langvik Hansen og Dag Johansen

Landsstyrets innstilling: *Landsmøtet realitetsbehandler uttalelsen, uttalelsen foreslås vedtatt*

1 Nei til bygging av fotballstadion på matjord

2
3 Bodø/Glimt sitt prosjekt om bygging av nytt fotballstadion på Thallevegjordet har nasjonal
4 interesse. I deres eget bærekraftprosjekt «Action Now» har de lagt lista høyt, og initiativet har
5 fått stor oppmerksomhet og har kommet på et tidspunkt hvor klubben har hatt stor sportslig
6 suksess.

7
8 Bærekraftsatsingen blir imidlertid punktert når de ber Bodø kommune og grunneier Nordland
9 fylkeskommune om lov til å bygge et nytt stadion på 45 dekar av Rønvikjordene. Dette er noe
10 av den beste matjorda i Nord-Norge. I en tid da vi vet at vi globalt må øke matproduksjonen
11 med minst 40 prosent før 2050 og regjeringen har bedt alle kommuner om å stoppe
12 utbygging av matjord, er det svært underlig at Bodø/Glimt kan fremme dette som en del av et
13 bærekraftprosjekt.

14
15 Matjord er blitt noe av det mest verdifulle vi har. I dagens dramatiske situasjon kan import av
16 mat raskt stupe. Norge er et fjelland, det vil si at vi har begrenset med jord per innbygger, og
17 tallet går drastisk ned. I 2012 var det 1,63 dekar fulldyrka jord for hver nordmann. Det
18 tilsvarende tallet for 1999 var 2,00 dekar.

19
20 Nasjonale retningslinjer sier at nedbygging av dyrket mark ikke skal skje. Det er likevel
21 kommunene som tar avgjørelsen i hvert enkelt tilfelle

22
23 Byggeprosesser fører alltid til utslipp av klimagasser. Indirekte kan det bli ekstra stort ved
24 nedbygging av matjord. Nedbygging av jordbruksområder betyr ofte at det utbygde arealet
25 må erstattes for å kunne opprettholde produksjonsvolumet av mat. Ved oppdyrking av
26 naturbeitemark, myr eller andre naturtyper slippes det ut betydelige mengder klimagasser,
27 noe som gjør en utbygging på dyrket mark ekstra klimabelastende.

28
29 Bodø/Glimt uttaler selv:
30 «Vi har ambisjoner om å bygge verdens mest bærekraftige arena for idrett og kultur. Vi skal
31 skape en storstue som gjør Bodø og resten av landsdelen stolt.»

32
33 Men å bygge ned matjord er verken bærekraftig eller til å bli stolt av. Vi ser at en rekke
34 grupper reagerer på argumentasjonen om bærekraft i dette prosjektet. Dette håper vi også
35 Bodø/Glimt sine medlemmer ser.

Uttalelser foreslått til Naturvernforbundets landsmøte i april 2022

36 Naturvernforbundet ber Bodø kommune, Nordland fylkeskommune og Bodø /Glimt ta
37 innover seg de utfordringene vi faktisk står overfor, ikke minst usikkerhet innen
38 matproduksjon, og endre sine utbyggingsplaner og bevare matjorda.

1

Uttalelsesnummer: 12

Forslagsstiller: Styret, Naturvernforbundet i Rogaland

Landsstyrets innstilling: *Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen*

Landsstyrets stemmegivning: 13 mot – 10 for

1 Krev demokratisk kontroll av energipolitikken

- 2
- 3 I lengre tid har kraftbransjen i altfor stor grad fått styre kva som blir prioritert både av forbruk
- 4 og ny produksjon. Ved auka kapasitet for overføring til andre land eller støtte til
- 5 energikrevjande datalagring er det gode utsikter for at marknaden vil gje høgare prisar.
- 6
- 7 Dagens marknadsstyring av energisektoren fører til overforbruk, feilprioriteringar og eit stadig
- 8 større press på naturen, som forslag om utbygging av verna vassdrag og endå meir vindkraft
- 9 på land.
- 10
- 11 Krafta må prioriterast til dei mest samfunnsnyttige og miljøvennlege formåla og ikkje seljast
- 12 som ei vare på ein europeisk marknad. Naturvernforbundet vil ha politisk, demokratisk
- 13 kontroll med prisen på og bruken av den fornybare krafta.

Uttalelsesnummer: 13

Forslagsstiller: Styret, Naturvernforbundet i Rogaland

Landsstyrets innstilling: *Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen*

Landsstyrets stemmegivning: 22 mot – 0 for

1 Krever statlig storsatsing på energieffektivisering

2
3 Ved å effektivisere alle bygninger kan vi halvere forbruket av energi til oppvarming. Et slikt
4 tiltak vet vi vil gi oss opptil 17 TWh allerede fram til 2030 og deretter kan det fortsette til 2050
5 med totalt 45 TWh tilgjengelig energi før det er fullendt for eksisterende bygninger. Dette vil i
6 snitt koste ca. 1/2 million NOK for hver bygning.

7
8 Hva om staten gjorde noe så radikalt som å yte rentefrie lån til et slikt tiltak? For eksempel at
9 eier betaler 1/5 og staten holder resten som rentefritt lån med pant i bygningen. Lånet
10 betales tilbake etter hvert som følge av innsparte strømuttergifter i forhold til utgangspunktet.
11 Det vil ta ca. 30 år å nulle ut beløpet. Deretter vil bygningen fortsatt leve i minst nye 30 år og
12 som følge av forbedringene vil bygningen også ha en betydelig verdiøkning. Investeringen vil
13 være stor og staten vil ikke tjene penger direkte, men regjeringen vil se det at denne
14 investeringen: 40–50 milliarder NOK hvert år i 30 år, vil være samfunnsøkonomisk lønnsom
15 Ingen regner heller med at det grønne skiftet kan gjennomføres uten kostnader. Nevnte beløp
16 utgjør bare 2,6 prosent av Norges statsbudsjett i 2022.

17
18 En energieffektivisering som skissert, vil gi 10-tusener av nye arbeidsplasser og de aller fleste
19 vil bli å regne som lokale arbeidsplasser. Det burde være attraktivt for hvilken som helst
20 regjering. Særlig siden man da kan slippe utbygging av flere vassdrag og bygging av
21 vindturbiner på land.

22
23 I tillegg må det komme på plass solceller på alle tak for å produsere mye strøm lokalt.
24 Batteriproduksjon er bare i startfasen og det er stor sannsynlighet for at utvikling av bedre
25 batterier vil vise samme trend som for solceller. Da kan pris og tilgjengelighet gjøre det mulig
26 å plassere batterier som gir 1-2 ukers forbruk i hver bygning. En av mange fortjenester som
27 følge av full energieffektivisering er at det ikke blir behov for å bygge nye kostbare kraftlinjer.
28 Og ved installering av solceller og batterier vil behovet for kraftlinjer minskes ytterligere.

29
30 Et forslag vil også være at det settes rekkefølgekrav til etablering av kraftkrevende industri.
31 Slik at den energimengde nyetableringen/utvidelse som det søkes godkjent for, medfører at
32 bedriften må sørge for å frigjøre samme energimengde i naboskapet. Dette kan gjennomføres
33 ved at alle bygninger i naboskapet får utført komplette enøktiltak. Der må altså staten være
34 med i finansieringen som allerede nevnt. Energieffektiviseringen bør starte i stor skala snarest
35 mulig.

Uttalelsesnummer: 14

Forslagsstiller: Amin Alexander Røine, Naturvernforbundet i Groruddalen

Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen

Landsstyrets stemmegivning: 22 mot – 0 for

1 Ny rovdyrforvaltning nå – i naturen skal ville dyr komme først

2
3 Det siste årene har det kommet stadig flere rapporter om hvordan tilstanden for verdens
4 natur er. En av dem fortalte at verdens sju milliarder mennesker utgjør 36 prosent av
5 biomassen av pattedyr på jorda. Husdyra våre utgjør 60 prosent. Bare 4 prosent er ville dyr.
6
7 Naturindeks 2020 viste at situasjonen for norsk natur gjennomgående er dårlig. På den
8 reviderte rødlista finner vi nå den tilpasningsdyktige gråspurven. At Norge ikke klarer å ta vare
9 på sin egen natur er ikke noe vi som nasjon kan akseptere eller forsvare. Det er tydelig at vi
10 har gjort og gjør mye galt, det gjelder også for rovdyrene våre.

11
12 Akkurat som andre ville dyr har rovdyrene en naturlig og nødvendig plass i norsk økosystemer
13 og et stort flertall av nordmenn, 73 prosent, sier at «jakt på rødlistede dyr bør stanses». 70%
14 mener også at «Norge har en forpliktelse til å sørge for at ingen dyr i norsk natur er
15 utrydningstruet». Likevel er det jegere som vil ha hjortevilt for seg selv og en subsidiert
16 beitenæring som prioriteres mens de prøver å tvinge ville dyr til å innrette seg.

17
18 Flere av medlemmene i rovviltnemndene har også interesser innen saueneæring, skogbruk og
19 jakt. Et av argumentene er ofte at man skal lytte til lokalbefolkningen, men de av
20 lokalbefolkningen som bor med rovdyr i nærheten og ønsker dem der blir aldri hørt.
21 Gjennomgående blir jegerens og beitenæringas interesser blir godt ivaretatt, mens
22 naturbrukere som opplever natursorg blir ignorert.

23
24 Det forsvinner alt for mange sau og lam pr år i utmarka selv der det ikke finnes rovdyr. I 2020
25 ble det erstattet 2365 sau og 12 330 lam og svinnet utover dette var 85 213 dyr. 2021 ble 16
26 883 erstattet og svinnet utover dette (normaltap) ble 128 789 sau og lam. Slik det er nå
27 erstattes 19 sauer for hver sau som rapporteres som tapt tatt av rovdyr. Det helt andre
28 problemer enn ville dyrs naturlige adferd som bør adresseres for å ivareta beitedyrs
29 dyrevelferd.

30
31 At enkelte stiller spørsmål ved om vi i det hele tatt trenger rovdyr i norsk natur viser en helt
32 feil holdning til naturens egenverdi og det er på høy tid at vi begynner å tenke på annet enn
33 profitt og utnyttelse når vi snakker om natur. Naturen kan regulere seg selv, og naturkrisen vi
34 står i nå løses best ved at lar naturen får gjøre nettopp det. Derfor vil Naturvernforbundet at
35 hele forvaltningssystemet rundt rovdyr endres:

36

37 Bestandsmålet må revideres. Det er satt altfor lavt for samtlige av våre truede rovdyr, det er
38 ikke fundert faglig, det er kun et politisk kompromiss. Naturvernforbundet ønsker å gå bort
39 fra et maksimum og heller ha et minstemål men som ikke må fungere som et eksakt mål. Dette
40 minstemålet må settes høyt og være i tråd med antallet for en bærekraftig norsk bestand av
41 samtlige av rovdyrartene i Norge.

42
43 Rovviltnemndene som lokalt forvaltningsorgan må erstattes med et sentralt organ som har et
44 helhetlig, nasjonalt og internasjonalt perspektiv på våre rovdyrbestander og som i første
45 rekke tar hensyn til vårt ansvar for bevaring av truede arter.

46
47 Erstatningssummen til rovdyr bør reduseres kraftig slik at den ikke i seg selv fungerer som et
48 insentiv til å påberope rovdyrskade. Bønder som tar i bruk konfliktdempende tiltak bør
49 derimot påskjønnnes.

50
51 Staten må også tenke nytt angående konfliktdempende tiltak fordi dagens forvaltning demper
52 ikke konflikten. Effektive konfliktdempende tiltak kan for eksempel være å unngå beitedyr på
53 utmarksbeite uten tilsyn og aldri i revirer og områder med rovdyr. Videre kan en redusere tap
54 til streifende rovvilt gjennom bruk av rovdyravvisende gjerder, radiobjeller og gjeting med
55 vokterhunder og gjeterer.

56
57 Sonopolitikken med en todelt målsetting har heller ikke vist seg å føre frem. Det er fortsatt
58 dyr på utmarksbeite i forvaltningsområdene for rovdyr hvor rovdyr egentlig skal ha førsterett.
59 Hele Norge bør i utgangspunktet være rovdyrsone; der rovdyr selv slår seg ned skal de få leve.

60
61 Alt for lenge har staten latt næringer sette premissene for rovdyrforvaltningen.

62 Norge trenger en ny faktabasert forvaltning av rovdyr som gjenspeiler alvoret i naturkrisen,
63 samt flertallet i befolkningen.

Uttalelsesnummer: 15

Forslagsstiller: Amin Alexander Røine, Naturvernforbundet i Groruddalen

Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen

Landsstyrets stemmegivning: 22 mot – 0 for

1 Naturvernforbundet sier nei til fiskeoppdrett

- 2
- 3 **Oppdrettsnæringen er sagt å være den nye oljen. Men skal vi virkelig la en uetisk næring**
- 4 **avløse en annen? Vi må bort fra tradisjonelle åpne merder i sjø og noen mener lukkede**
- 5 **anlegg i sjø eller landbaserte anlegg er løsningen.**
- 6
- 7 Men oppdrettsnæringa kan uansett aldri forsvares hverken fra et dyreetisk perspektiv eller fra
- 8 et bærekraftperspektiv. Lukkede anlegg i sjø og landbaserte anlegg kan ikke løse problemene
- 9 denne næringa har fordi selve konseptet er iboende dysfunksjonelt og uetisk.
- 10
- 11 «Lukkede anlegg» i sjø er ikke lukket, men semi-lukket og vil fortsette å slippe ut
- 12 avfallsstoffer.
- 13
- 14 Forbruket av ferskvann er enormt i «lukkede anlegg». I lukkede systemer må vannet pumpes
- 15 rundt og renses for fiskens avfallsstoffer som partikulært materiale, ammoniakk og CO₂.
- 16
- 17 Landbasert oppdrett krever mye energi og kan nesten karakteriseres som kraftkrevende
- 18 industri. Det brukes mellom 6-9 kWh per kg laks produsert. Et anlegg på 5000 tonn bruker da
- 19 37,5 GWh med et gjennomsnittlig effektbehov på 4,3 MW. Fem anlegg vil da bruke
- 20 187,5 GWh i løpet av et år.
- 21
- 22 Landbasert oppdrett er svært arealkrevende, for eksempel vil et anlegg med en
- 23 produksjonskapasitet på 5.000 tonn per år, beslaglegge et bruttoareal på 45 000
- 24 kvadratmeter. Det tilsvarer syv fotballbaner. For fem slike anlegg blir det totale arealbeslaget
- 25 225 mål tilsvarende 35 fotballbaner. Slike anlegg bygges i tillegg legger de indirekte beslag på
- 26 areal i Brasil der hvor soyaen produseres.
- 27
- 28 Landbaserte anlegg samler opp over 98 prosent av slammet (avføring og fôrrester) som det
- 29 ikke finnes gode løsninger for hvordan man skal håndtere.
- 30
- 31 Fiskeoppdrett er en av de næringene med størst klimaavtrykk: norsk flytransport av laks gir
- 32 like mye klimagassutslipp som alle andre flyreiser til sammen.
- 33
- 34 Fiskeoppdrett er usolidarisk. FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) mener at
- 35 lakseoppdrett kommer i veien for matsikkerheten. Dette fordi fisk som kunne blitt spist
- 36 direkte av mennesker i stedet blir mat for oppdrettsfisk i rike land.

37
38 Fiskeoppdrett kan aldri oppfylle krav til dyrevelferd.
39 Lov om dyrevelferd beskytter alle virveldyr, inkludert fisk. §3 i den samme loven slår fast at
40 dyr har egenverdi. Fisk har et rikt utvalg av sanser og en relativt stor hjerne. Den har også
41 gode læringsevner og hukommelse, og har avansert individuell og sosial atferd. Mye tyder
42 derfor på at fisk har en kvalitativ bevisst opplevelse av å være til og at det er relevant å
43 bekymre seg for deres velferd.
44
45 Over 110 millioner fisk dør hvert år i norske oppdrettsanlegg, et tall som ifølge
46 Veterinærinstituttet ikke har endret seg nevneverdig de siste fem årene: 50 millioner laks og
47 ørret, mer enn 30 millioner settefisk og over 30 millioner rensefisk.
48
49 Utfordringene innen velferd og sykdom hos laksen har ikke bedret seg i norsk oppdrett til
50 tross for forsøk på dette: en «løsning» fører i stedet med seg et nytt velferdsproblem.
51
52 Å behandle dyr, miljø og natur på denne måten er ikke framtida, det er fortida.
53
54 Fisk skal leve fritt i hav, elver og innsjøer. Derfor sier Naturvernforbundet nei til oppdrett av
55 fisk og vil at det igangsettes en gradvis utfasing av fiskeoppdrett i Norge.

Uttalelsesnummer: 16

Forslagsstiller: Fylkesårsmøte i Nordland v/ Kaja Langvik Hansen og Dag Johansen

Landsstyrets innstilling: Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen

Landsstyrets stemmegivning: 16 mot – 7 for

1 Ny industri må ikke føre til mer nedbygging av natur

2

3 Noen mener at vi må ofre natur for å få til det “grønne skiftet”.

4

5 FNs klimarapport som nylig ble lagt fram, sier **ingen klimatiltak er bedre enn å bevare natur**
6 **og matjord.**

7

8 I dag planlegges det en rekke såkalte “grønne prosjekter”. Både hydrogenanlegg og
9 batterifabrikker nevnes som nødvendig for å klare det grønne skiftet. Likevel ser vi at
10 klimaargumentet blir brukt for å etablere store industriprosjekter i naturområder, på matjord
11 og i karbonrike myrområder og med argumentet, for å redusere CO₂ utslipp er det riktig å ta
12 «litt» av naturen. Nordkraft sitt batterifabrikkprosjekt på Hergot i Narvik og
13 hydrogenfabrikkprosjektet på Farvikmyra i Fauske er eksempler på prosjekter som planlegges
14 i viktige natur og myrområder.

15

16 Dette kan vi ikke godta. Som prinsipp må alle prosjekter som skal bidra til et
17 lavutslippssamfunn i 2030 og nullutslipp i 2050 ha arealnøytralitet. Det vil si at allerede
18 bebygde eller industrialiserte områder er de som kan brukes til nye prosjekter. Vi tror at det i
19 mange prosjekter er manglende oversikt over utslipp som kommer gjennom direkte
20 nedbygging og indirekte utslipp som f.eks transport og økt energiforbruk.

21

22 Det er vanskelig å tallfeste dette, men utredninger finnes og de bør tas i bruk i alle prosjekter,
23 særlig dem som lanseres som en del av overgangen til et nullutslippssamfunn. Det finnes tall⁶
24 som anslår at et stykke matjord inneholder (hvor mye varierer med jordsmonn og tykkelse)
25 37 kg cO₂/m² mens for 1 m dyp myr er tallet nesten 8 ganger – 286 kg CO₂/m².

26

27 Som naturvernorganisasjon er det vårt mandat å tale naturens sak. Vi peker på løsninger som
28 gjør at natur ikke skal og ikke kan ofres i det grønne skiftes navn. Menneskehetens utfordring
29 er også en naturkrise som er minst like alvorlig som klimakrisen.

⁶ Statens vegvesen Metode for beregning av CO₂-utslipp knyttet til arealbeslag ved vegbygging Utgave: 1 Dato: 30.11.2015

Uttalelsesnummer: 17

Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Landsstyrets innstilling: *Landsmøtet realitetsbehandler ikke uttalelsen*

Landsstyrets stemmegivning: 22 mot – 0 for

1 Styrk naturens rettsvern!

2

3 **Lovverket og forvaltningsapparatet som skal sikre norsk natur er for svakt til å motstå den**
4 **akselererende ødeleggelsen av naturen. Vi trenger et lovverk som setter naturbevaring som**
5 **en premiss for all virksomhet, og et overordnet «naturens finansdepartement» som setter**
6 **rammer for de ulike sektordepartementene og deres bruk av naturen.**

7 FNs naturpanel roper varsku: Situasjonen for naturmangfoldet er dramatisk, og utgjør en
8 minst like stor risiko mot menneskelig liv og velferd som klimakrisen. Til tross for en rekke
9 internasjonale konvensjoner øker naturbelastningen dramatisk, med fare for kollaps i
10 økosystemene. Samspillet mellom klimakrisen og tap av naturmangfold utgjør en tikkende
11 bombe. Kun resolutt handling og en grunnleggende omlegging av vår naturforvaltning kan
12 redusere faren.

13 Til tross for en framsynt grunnlovsparagraf og gode rettsprinsipper i både
14 naturmangfoldloven og miljøinformasjonsloven, er rettsgrunnlaget for å ta vare på naturen (i
15 Norge) for svakt og for lite sammenhengende. Sektorlovene som styrer den daglige
16 virksomheten styrker videreføring av ødeleggende naturbruk; næring går foran natur og miljø.
17 Det mangler overordnede lover som gir føringer for sektorlovgivningen. Naturmangfoldloven
18 (nml) og plan- og bygningsloven (pbl) kunne utvikles til å bli slike rammelover, men det
19 forutsetter en forståelse for at vi mennesker er en del av naturen og avhengig av dens
20 opprettholdelse. Og det krever at naturforvaltningen overordnes sektorene og
21 næringsinteressene; at naturbevaring settes som en premiss for akseptabel virksomhet; som
22 fastsetter at all virksomhet skal foregå innenfor naturens tåleevne.

23 For å få dette til må det gjøres noe både med lovverk og forvaltning. Det første
24 ressursutvalget (1969-72) utarbeidet forslag om å etablere et overordnet natur- og
25 ressursdepartement som skulle sette rammer for sektordepartementene og ha avgjørende
26 myndighet i saker som påvirker naturen og framtidig ressurstilgang. Tiden er overmoden for å
27 børste støv av idéen og å virkeliggjøre den, og la et slikt departement få myndighet til å
28 gjennomføre de nødvendige tiltak for å sikre naturmangfoldet, og å iverksette våre
29 forpliktelser til FN, internasjonale konvensjoner og prinsippene i grunnloven og
30 naturmangfoldloven.

31 For at det skal fungere, må lovverket tilpasses en slik ny forvaltningsmodell. Grunnlovens §
32 112 må gjennomsyre alt lovverk, og de sentrale prinsippene må etableres i et fåtall
33 overordnede lover – som sektorlovene må tilpasse seg og ikke undergrave:

- 34 • En styrket plan- og bygningslov, som tar opp i seg prinsippet om begrensning innenfor
35 naturens tåleevne, må aktivt styre arealbruken.
- 36 • Naturmangfoldlovens prinsipper må legges til grunn for all virksomhet.
- 37 • Retten til medvirkning fra allmennheten i miljøinformasjonsloven og forvaltningsloven
38 må styrkes og gjøres enklere.
- 39 • Sektordepartementenes myndighet må begrenses og underordnes det nye natur- og
40 ressursdepartementet.
- 41 • På kort sikt må de siste årenes nedbygging av naturforvaltningen reverseres.
- 42 • Den svært viktige planavdelingen må tilbakeføres til Klima- og miljødepartementet.
- 43 • Overordnede, statlige målsettinger for bevaring av natur og miljø må få forrang foran
44 bruksinteressene, og disse må sikres gjennom en aktiv bruk av innsigelser fra statlige
45 myndigheter.
- 46 • Kommunenes oppgaver og deres økonomiske dynamikk går ofte på bekostning av
47 naturverdiene. Det er derfor viktig å etablere overordnede mekanismer som ivaretar
48 nasjonale og internasjonale naturinteresser i planarbeidet, f.eks. ved etablering av et
49 rammeverk i nasjonale arealplaner, styrking av fylkesplaner, og godkjenningsordninger
50 for ulike typer tiltak som skader natur.

51
52 En forutsetning for en slik forvaltning, og for at et slikt sett med lover skal fungere etter
53 hensikten, er at man har den nødvendige kunnskapen om naturmangfoldet.
54 Registreringssituasjonen i Norge er sørgelig dårlig, og preges av et manglende ønske om å
55 kjenne til naturverdiene. Naturundersøkelser og konsekvensutredninger må foregå i offentlig
56 regi, helt uavhengig av de som har økonomisk interesse som går på bekostning av naturen.